

SCHOTTEN, doedelzakken, kilten en lef

Blue Bonnets O'er the Border

25 SEPTEMBER 1915, Slag bij Loos. Het oorverdovende gedreun van bommen, fluitende kogels, kreten van angst en pijn... En ineens overstemt een Schots deuntje het artillerievuur. Doedelzakspeler Daniel Laidlaw is met zijn doedelzak uit zijn loopgraaf geklommen en begeleidt zijn kameraden naar de Duitse linies.

“Speel voor hen, Laidlaw. In Godsnaam, speel voor hen!” De doedelzakspeler speelt *Blue Bonnets O'er the Border* gevolgd door *On the Braes O'Mar*. Tweemaal wordt hij aan zijn been geraakt, toch gaat hij door. Als zijn kameraden hun doel bereiken, keert hij met doedelzak en al terug naar zijn loopgraaf. Dit ‘optreden’ van Piper Laidlaw is een buitengewoon moment uit de Eerste Wereldoorlog. Daniel Laidlaw overleeft de oorlog. Hij speelt zijn eigen rol in de film *The Guns of Loos* in 1928 en verschijnt vijf jaar later in *Forgotten Men*. “Op 25 september 1915 zijn mijn haren in enkele uren grijs geworden” vertelt Daniel Laidlaw, die in 1950 overlijdt. De doedelzakspeler van het 7th Battalion King's Own Scottish Borderers staat symbool voor de Schotse divisies van het Britse leger. Een aanwezigheid die opvalt omdat de Schotten trouw blijven aan hun eigen uniform: de kilt met de traditionele leren beurs aan de riem en de onontbeerlijke baret.

De Schotse soldaten maken indruk. De Duitsers geven hen de bijnaam ‘Damen von Hölle’, de dames uit de hel. De plaatselijke bevolking verbaast zich over het feit dat ze geen ondergoed dragen. Dames uit de hel, want de Schotse eenheden staan in alle veldslagen waarin ze betrokken zijn bekend om hun moed en hun onverstoerbare volharding. 147.000 Schotten komen om in de Eerste Wereldoorlog: twintig procent van de Britse verliezen. Vergelijk met Australië om een idee van het bloedbad te krijgen. Australië en Schotland tellen in 1914 ongeveer vijf miljoen inwoners. 60.000 Australiërs sneuvelen tijdens de Eerste Wereldoorlog. De Slag bij Loos heeft veel mensenlevens gekost: vijftig procent van de acht bataljons van de 15e Schotse divisie die het dorp en Punt 70 bestormden.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog schotse Lucien Jomas (1880-1947), kunstenaar uit Valenciennes, meer dan tweeduizend portretten van geallieerde soldaten en officiers. Hij gaf ze uit in vijftien albums. Omze foto: 'Drie Schotten' uit de privécollectie van Hugues Chevalier.

23 augustus 1918: het 2e bataljon van de Royal Scots valt de zich in Courcelles-le-Comte verschanste Duitsers aan in de rug. Soldaat Hugh McIver, verbindingsgagent, valt in zijn eentje een vijandelijke stelling aan. Hij doodt zes Duitsers, maakt twintig krijsgesvangenen en neemt twee mitrailleurs in beslag. Als een Britse tank zich in koers vergist door op zijn eigen kamp te richten, stort McIver zich op de tank om de koers bij te stellen. Deze heldenfeiten leveren hem postuum het Victoria Cross op, overhandigd aan zijn ouders in 1919, want McIver wordt op 2 september op 28-jarige leeftijd gedood bij het bos van Vraucourt.

23 augustus 2008: dankzij diepgaand onderzoek en de doortastendheid van Christophe Guéant, gepassioneerd historicus - sinds 2006 gesteund door The Somme Remembrance Association -, ontvangt Courcelles-le-Comte de mannen van het Battalion Royal Regiment of Scotland en een veertigtal familieleden van Hugh McIver om de onthulling van een bijzonder monument bij te wonen: het Frans-Brits-Schotse monument in nagedachtenis aan de Schotse (geboren in Linwood, Paisley) soldaat McIver en aan de ‘opoffering van een hele generatie voor een vrijheidsideaal’.

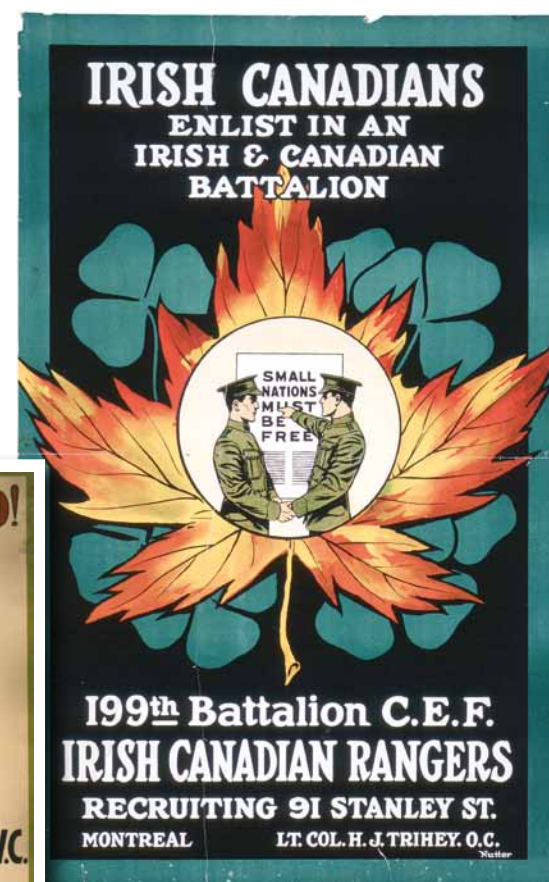
IEREN uit noord en zuid, 'samen' in de loopgraven

UNIONISTEN en nationalisten. Protestanten en katholieken. Noord en Zuid. Een verdeeld eiland, helemaal na de Paasopstand in april 1916 in Dublin (opstand tegen de Britse kroon met bloedige represaillemaatregelen als gevolg). En dezelfde hel in de loopgraven voor de 210.000 Ieren die tijdens de Eerste Wereldoorlog vechten onder de Britse kroon. 35.000 doden. Pas in 1998 wordt in Mesen in het teken van de verzoening het 'Island of Ireland Park' officieel geopend.

Op 18 december 1915 gaat de 16th Irish Division aan wal in Le Havre. Ze maken begin 1916 meteen kennis met de loopgraven. Van 27 tot 29 april is deze divisie volledig betrokken bij de Slag bij Hulluch, een van de veldslagen in de Eerste Wereldoorlog waar gifgassen worden gebruikt. Onder de 1.980 slachtoffers van de Duitse aanval op 27 april worden 570 doden geteld. Talloze gewonden sterven later aan aandoeningen aan de luchtwegen. Om de Ieren in verwar- ring te brengen, hangen de Duitsers affiches over de Paasopstand van 24 april op tege- nover de Ierse loopgraven. In augustus 1916

neemt de 16th Irish Division stelling in de Somme. In juni 1917 worden de katholieken van de 16th Irish Division ondergebracht bij de protestanten van de 36th Ulster Division in de buurt van Mesen en nemen ze samen op 7 juni het dorp Wijtschate in. Na Péronne en Hamel wordt de 16th Irish Division begin april 1918 afgelost en krijgen ze het bevel om via Aire-sur-la-Lys en Samer naar Engeland terug te keren.

O'Leary, Ierse held, krijgt zijn medaille in Cuimchú

Overal werden de Ieren - emigranten of thuisblijvers - door affiches aangespoord om zich aan te sluiten bij Britse, Canadese, Australische regimenten...